

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. III. Vera sententia proponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

fit possibilis, seu possibilitatem, quæ actu sit aliquid, nego: respicit illum qui esset si produceretur; concedo Antecedens, primam consequentiam & secundam distinguo: calor non respicit existentiam; distinguo: existentiam quæ actu aliquid sit, concedo: quæ esset si produceretur, nego. Vnde rursus nego, diuersa prædicata conuenire essentia & existentia, quia vtrique eodem modo respicitur; sed quia respicitur existentia & essentia, ita ut non petat calor eas proprie esse actu, ideo est æquiuocatio, & videtur respici possibilitatem sine existentia, quod tamen falsum est, iuxta dicta.

Vltimum: Quia substantia distinguitur à substantia, ergo & existentia à re existente. Sed admissio Antecedente, nego consequentiam: disparitas constabit ex Sectione 3. ubi probabitur, non posse distinguere existentiam: & ex Disp. 111. ubi substantia distinctionis necessitas explicabitur.

52 Hæc argumenta, quæ pro distinctione reali inter essentiam & existentiam afferuntur, possunt etiam afferri, ad probandam distinctionem modalem, vel ex natura rei, imò si quam probant, solum hanc, & non maiorem distinctionem; quare minus improbabiler philosophantur, qui secundum in hoc puncto sententiam tenent, Scotus scilicet, Henricus, & alij apud P. Suarez supra num. 11, essentiam ab existentia solum distinguunt modaliter. Nos eis, sicut his fecimus satis, dum pro distinctione reali afferuntur, facimus etiam pro modaliter. Alia autem argumenta specialia pro hac modaliter distinctione non sunt, ideo non est amplius in hac sententia immorandum.

SECTIO III.

Vera sententia proponitur.

Ex dictis Sectione præcedenti non erit difficile veram hac in re sententiam propugnare: ea est, essentiam & existentiam à parte rei nullo modo distinguere. Hæc est communissima inter recentiores nostræ Societatis, & ex antiquioribus pro eâ referuntur à P. Suarez supra numero 12. A. lenis, Aureolus, Henriquez, Godefridus, Durandus, Gabriel, Heruæus, Gregorius, Nominales omnes, alique plures, quibus ipse num. 13. subscribit. estque sententia Aristotelis 4. Metaph. cap. 2. & lib. 5. cap. 7.

53 Eam probo Primò, aliis argumentis omisiss, quia sine necessitate non sunt distinguendæ entitates, sed nulla necessitas est in præsentia distinguendi essentiam ab existentia, ut ex Sectione 2. constat, non sunt ergo distinguendæ. Confirmatur Primò, quia fundamentum distinctionis est separabilitas saltem non mutua, sed neque essentia potest esse sine existentia, nam eo ipso quod essentia sit, existet, imò non est aliud existere quam esse, ut dixi supra, neque existentia potest separari à essentia (ut fusiùs ostendam in tertio argumento) ergo inter essentiam & existentiam nullum est distinctionis vestigium, ut quid ergo distinguendæ sunt? Confirmatur Secundò, si ob aliquod ex argumentis præcedentibus distinguimus essentiam ab existentia, etiam in ipsa existentia debemus aliam distinguere existen-

tiam, & sic in infinitum: ut enim constat ex dictis Sectione 2. nullum est argumentum, nec potest esse, probans essentiam distinguere ab existentia, quod non probet eodè modo, distinguere ipsam existentiam àliam existentiam, & sic in infinitum; ergo ne cogamur ponere processum infinitum, negandum est existentiam ab essentia distinguere.

Secundò-principaliter probatur, quia nihil potest fieri ens intrinsecè formaliter per aliquid à se distinctum, sed existentia est id quod aliquid sit ens formaliter in actu, ergo non potest distinguere ab essentia. Consequentia est bona. Minor etiam ab aduersariis admittitur. Maior autem sic probatur efficaciter: quia vel illud quod recipit existentiam, ut adæquatè distinctum ab existentia, ipsa est ens, vel non. Quod non sit ens, dici nequit, alias non posset recipere realiter ipsam existentiam; ergo dicendum est, esse ens, tunc scilicet: Illud ut adæquatè distinctum ab existentia, est ens, ergo existentia distincta non dat illi esse ens, ergo id quod dat illi esse ens, & per se est existentia, non potest esse distinctum ab illo.

Dices, hoc argumentum infringi in vocatione distincta, nam Petrus v. g. ut distinctus ab vocatione, vel est in loco, vel nō. Si est ergo non eger vocatione distincta; si non est, ergo iam non sunt duæ res in loco, sed vna tantum, nempe ipsa vocatione, quod est contra omnes; ergo sicut ipsa vocatione & seipsam reddit præsentem huic loco, & simul Petrum cui vnitur, ita etiam poterit existentia & seipsam & suum subiectum reddere ens, licet illud ut eodistinctum ab ipsa non sit ens. Sed contrà, quia Petrus, ut recipit vocationem, habet sufficientem capacitatem, si supponatur ens reale, etiam si non supponatur vocationem; sicut subiectum ante albedinem non supponitur album. Vnde non mirum, si & possit vniri cum illa vocatione, & ab eâ reddi vbicatus, sicut potest vniri cum albedine, & ab eâ reddi albus; Petrus autem ut eodistinctus ab existentia, si non sit ens, sed purum nihil (ut sunt modò & fuerunt ab æternis res non existentes) nequit illi realiter vniri existentia, aut formaliter illi communicari, & consequenter nec per vniorem suam cum illo illud reddere ens aut existens, ergo nihil potest fieri ens intrinsecè & formaliter per aliquid à se distinctum, ergo existentia dans esse intrinsecè & formaliter, non potest realiter distinguere à re existente. Dixi, *formaliter & intrinsecè*, quia efficienter & extrinsecè omne, quod producit ab alio distincto, sit ens, id est, ab alio accipit efficienter essentiam, omne enim productum necessariò debet distinguere à producente, iuxta dicta in Physicis. At existentia non reddit existentem essentiam vt causa efficiens, aut actio productiua illius: si enim hoc esset, libenter fateremur, existentiam posse distinguere ab essentia, id est actionem à re producta; solum ergo dat esse intrinsecè & formaliter se communicando & vniendo. quomodo autem communicabit aut vnietur existentia ei rei quæ nihil est, ut distincta ab ipsa existentia: vnio enim realis semper debet esse inter extrema realia.

Confirmo: ipsi aduersarij censent, existentiam distinctam causari materialiter ab essentia, ergo hæc, ut eodistincta ab existentia, adhuc existit. Patet, quia nihil purè possibile potest realiter producere (nemo enim dat quod non habet)

bet) ideoque in Physicis ostendimus Disputatione v. 11. Sect. 4. essentialiter requiri existentiam ad causandum; ergo essentia adhuc, ut condistincta ab existentia, existit, & consequenter id non potest formaliter accipere ab existentia distincta.

Tertium argumentum sit: Quia in Petro existente v. g. dantur necessarii duæ res actuales absolute existentes, nempe essentia ipsa & eius existentia, utraque enim est ens reale actu educta à statu puræ possibilitatis. Rogo autem iam, an per actionem productiuam utraque attingatur, & utraq; educatur ab eo statu puræ possibilitatis ad actualem statum existentia, an vna tantum illarum, scilicet existentia. Si dicat huc secundum, ergo essentia non est magis modo ens actuale & simpliciter, quam fuerat ab æterno; nec minus fuit ab æterno quam modò; & consequenter illa semper est quid improductum, & quid independentens à causâ, & consequenter non est creatura; sed tam erit ens à se, quam Deus ipse, quod absit à Philosopho, & præcipue à Catholico. Si verò dicat utramque produci, ergo essentia, prout condistincta ab existentia, ponitur per actionem efficienter extra causas & formaliter per suam entitatem. ut quid ergo eget distinctâ existentia, per quam formaliter existat, cum ipsa per suam formalem entitatem, ut condistinctam ab existentia, terminet productionem, & extrahatur ab esse possibili ad actuale.

Confirmant argumentum ex his quæ docent aduersarij (& quidem consequenter ad sua principia) humanitatem scilicet Christi Domini existere per existentiam Verbi tum sic: Humanitas Christi Domini terminat in tempore de nouo actionem productiuam sui (quoniam enim Catholicus dicat, eam humanitatem non magis nunc esse productam, quam fuerit ab æterno; sed illa humanitas non producitur de nouo, eò quod producatur eius existentia (hæc enim est existentia Verbi, quæ est improducta) ergo ipsa essentia humanitatis per se sola est apta produci de nouo, & extrahi ex causâ ad statum actualem, quod formalissimè est existere; ergo formaliter per se ipsam est existens, & ens actuale productum.

Dices, humanitatem produci de nouo, quia vnitur existentia Verbi, seu quia producitur vnio illius cum Verbo. Sed contrâ, quia in primis multi ex aduersariis non admittunt ullam entitatem vnionis distinctam ab humanitate & Verbo, si aut non admittunt inter animam & corpus; dicunt enim, ea esse vnita, solum dicere humanitatem, prout in Verbo, quod nullam dicit entitatem distinctam ab utroque; ergo hi non possunt aliquid assignare quod producatur de nouo, nisi ipsam humanitatem. Contrâ vniuersaliter, quia in ipsâ vnione fit idem argumentum, essentia enim illius vnionis producitur in tempore de nouo, quin producatur eius existentia, quæ per te est existentia Verbi, ergo essentia vnionis sola, & non eius existentia distincta de nouo producitur, & ponitur extra causas, ergo essentia etiam ut condistincta ab existentia, verè producitur, & fit ens actuale, quod est esse existens; ergo prout condistincta ab existentia existit extra causas, ergo id non habet formaliter ab existentia, sed à seipsâ. quod si id verum est in essentia vnionis, verum etiam erit in reliquis essentis.

Confirmatur vltimè ex his, quæ aliqui ex aduersariis docent, scilicet, posse destrui existentiam indestructâ essentia; item & posse existere existentiam sine essentia diuinitus. Ex quo sic Primò argumentor: Ergo modò de facto, quando corrumpitur essentia, non ideo præcisè corrumpitur, quia corrumpitur eius existentia (per te enim potest corrumpi existentia diuinitus, quin essentia) ergo vltra existentiam corrumpitur de facto ipsa essentia, ergo hæc non habet præcisè esse ens actuale, quin habeat existentiam distinctam; sed etiam à seipsâ intinsecè, efficienter verò ab actione, quâ producitur, ideoque poterit esse ens actuale sine existentia distinctâ, ergo & existens sine existentia distinctâ. Pater, quia nihil aliud est ens existens, quam ens actuale productum in rerum naturâ. Secundò argumentor: Quia si existentia potest conseruari non productâ essentia, ergo, quando producitur essentia, & ponitur sub illâ existentia, sola essentia de nouo producitur, & de nouo fit ens actuale, sed non intrinsecè per existentiam, quia hæc non est de nouo producta; ergo per se ipsam formaliter terminat tunc actionem productiuam, ergo essentia, prout condistincta ab existentia superadditâ, habet esse actuale in rerum naturâ. Pater consequentia: quia illud habet esse actuale in rerum naturâ prout condistinctum ab aliquo, quod, prout sic, est terminus actionis productiuæ, & est de nouo in rerum naturâ. Nec potest dici, tunc produci de nouo vnionem, quia (ut in simili dixi num. 59. de vnione hypostatica) in ipsâ vnione habet locum hoc argumentum, quomodo scilicet ipsa essentia vnionis producatur. Quod si concedatur semel, essentiam vnionis per seipsam solam terminare actionem productiuam, & consequenter per seipsam solam intrinsecè esse extra causas, & existere, idem dicendum erit de reliquis essentis.

Fortasse dicet, à me Disputatione 1. i. Physicæ à numero 80. ostensum, hoc argumentum non esse efficax contra Thomistas, distinguentes existentiam materiæ ab ipsâ materiâ, & ponentes vnica existentiam pro materiâ & formâ, iam autem videor hic contra eosdem illo argumento vti. Respondeo facile, me ibi solum docuisse, admittâ semel distinctione existentia ab essentia, illud argumentum non probare specialiter, non posse materiam & formam per vnica existentiam existere, de quo præcisè ibi agebatur. Dixi autem expressè ibi, absolute ad probandum, nullam existentiam distingui ab essentia, esse optimum hoc argumentum, ideo illo hic vtor, ubi de hac distinctione vniuersaliter agitur.

Nec potest his confirmationibus responderi, negando hæc quæ concedunt aduersarij, prout ea negant de facto aliqui ex ipsis; non, inquam, potest fieri satis: nam vel essentia potest esse sine existentia, aut è contrario (ut hi dicunt) vel non. Si potest, sequuntur prædicta incommoda; si non potest, loqueris minus consequenter, dum distinguis existentiam ab essentia: nam ad distinctionem realem in creaturis necessariò sequitur separabilitas saltem non mutua, alias nullum est fundamentum distinctionis.

Dices: Potest separari essentia ab hac numero existentia, & à illâ determinatè, non verò ab aliquâ subdistinguitur, & hoc sufficit ad eas distinguendas;

guendas; sicut ob similem separabilitatem distinguitur vbiatio & duratio à re vbiatà & durantē, ex hac verò separabilitate non sequuntur absurdas quæ suprà inferebantur. Sed contrà, quia adhuc manet tota difficultas: rogo enim, an quoties mutatur existentia, mutantur actiones productivæ essentia, an non. Si non mutantur, ergo manet conservatio eadem essentia, variatis existentis, ergo essentia, vt condistincta ab existentia, terminat actionem productivam distinctam, quæ ponitur extra causas, ergo etiam vt condistincta ab existentia, existit. Si verò mutantur productiones circa essentiam, ergo quia non manet eadem numero essentia actualis modo quæ antea, quod est contra suppositum. Sequela patet, quia si essentia actualis est eadem modo quæ antea, vt quid debet variari actio terminata ad ipsam essentiam, cum habeat nunc eundem terminum quem antea?

64 Respondebis, quia illa actio terminatur etiam ad existentiam quæ variatur. Sed contrà Primò, quia id repugnat: cum enim in vestra sententia existentia saltem producatur materialiter ab essentia, sit necessarium, vt actio quæ producitur existentia, debeat oriri ab essentia. quod si aliunde ea actio est eadem cum eà quæ ipsa essentia producitur, sequetur rursus, essentiam esse causam actionis primò productivæ sui ipsius, & consequenter esse causam sui, quod à te & ab omnibus merito negatur. Contrà Secundò, quia licet possit per eandem actionem produci essentia & existentia, adhuc illa actio habebit duos terminos verè productos extra causas, & habentes entitates actuales distinctas, & consequenter quilibet, prout condistinctus ab alio, existet, vt suprà arguebamus. Ex quo infertur, non esse necessarium, vt ambo per vnam actionem producantur, præsertim quando vnus permanens est, alius fluidus.

Confirmatur denique argumentum, quia nisi concedatur, duas res verè produci, & duas res verè de nouo esse in rerū naturā, nulla res poterit propriè creari, quia nulla res producetur independentē à subiecto. Si quæ enim, maximè Angelus vel anima rationalis: sed hæc non, quia nec eorum essentia; hæc enim per te propriè non producitur, sed sunt ab æterno: nec existentia, quia hæc pendent à subiecto non minus quàm existentia forma educat in tuā sententia; ergo nulla erit actio creativa, id est producens aliquid independentē à subiecto, quod est contra te, & contra omnes; ergo debes dicere, etiam ipsas essentias, vt condistinctas ab existentia, produci & fieri entia in actu; consequenter etiam, vt condistinctas existere per se ipsas formaliter, vt contendimus. Hæc argumenta ita aperte confirmant hanc sententiam, vt superfluum sit alia multiplicare, & fortè omnia ad prædicta reuocantur.

Eis succumbens Thomista quidā apud Hurtadum §. 43. concedit, res per se ipsas formaliter existere, ne tamen videatur, existentiam distinctam negare, dicit, illam dare postea nescio quod vltimum complementum essentia.

66 Eum fusè ibi reuocat Hurtadus. Ego dico Primò, hunc necessariò eo ipso fateri, argumenta suorum pro eà distinctione nulla esse, quia illa si quid probant, certè illud, non posse ante existentiam distinctam rem esse extra causas. Secundò dico, cum sine vilo fundamento & necessitate

eam entitatem superaddere, idè tamquam impertinentem reiciendam, essentia enim iam sic habens esse extra causas, postea per substantiam, vbiatorem, durationem, &c. sufficienter & adequatè completur, nec alio indiget complemento, quod vocetur existentia.

SECTIO IV.

An Essentia & Existentia ratione distinguantur.

67 **E**rimus hucusque de distinctione reali & modalis essentia ab existentia, iam quærimus, vtrum saltem per rationem inter se distinguantur. Duplicem sensum potest habere hæc difficultas: alius est, vtrum ex parte obiecti (admitto nunc præcisiones obiectivas) correspondeat duæ formalitates, quarum vna sit essentia, alia verò existentia: secundus, vtrum saltem formaliter ab ipsis conceptibus extrinsecè distinguantur, sicut de ente & aliis passionibus dixi suprà.

Circa primum sensum, non defuere recentiores ingeniosi, qui affirmarunt, essentiam ab existentia obiectivè distinguere: imò hanc dixerunt esse sententiam ferè omnium Ecclesiarum Patrum, quam prolixè satis probare conati sunt. Primò ex differentia inter existentiam Dei & creaturarum; Secundò, quia essentia potest concipi sine existentia, vt quando concipio Petram possibilem quin illum concipiam existentem; sed ea possunt obiectivè distinguere, quæ possunt vnum sine alio concipi, vt per se patet, ergo existentia obiectivè distinguitur ab essentia.

Verum in primis hanc non fuisse mentem Ecclesiarum Patrum, inde facillè quisque sibi persuadebit, quia Patres non curarunt de his præcisionibus obiectivis, quæ nisi inter Scholasticos non audiuntur, præsertim cum sine eà præcisione obiectivā rectè assignetur differentia, quam contendebant Patres explicare inter existentiam Dei & creaturarum, quod & aduersarij fateri tenentur; ipsa enim existentia actualis obiectivè correspondens intellectui, differt à Dei existentia in necessitate essendi, (quis id dubitet?) & tamen illa non differt in eo quod obiectivè à suā existentia distinguatur, alias daretur processus in infinitum; ergo sine hac obiectivā præcisione saluanda est differentia creaturæ à Deo, quæ consistit in eo, quod ea vltima formalitas existentia v. g. possit corrumpi vel annihilari, non verò existentia Dei; ad hoc autem non requiritur ea distinctio obiectiva, vt per se patet.

Ex his Secundò refello prædictam sententiam: quia si obiectivè distinguatur essentia ab existentia, sequitur processus in infinitum in ipsis formalitatibus obiectivis, quod tamen nullas admittet. Sequela probatur, quia illa obiectiva formalitas existentia, quæ correspondet vt condistincta à formalitate essentia, est apta ad non existendum, & potest habere duos status, puræ possibilitatis & actualitatis, ergo in illa rursus duæ formalitates distinguuntur, vna quæ sit essentia, alia quæ sit existentia: & de hac rursus redibit idem argumentum vsque in infinitum.

Confirmatur: essentia actualis, quantumcumque actualis concipitur, concipitur existens, quia esse actualis